

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 1. An valor matrimonii pendeat à consensu juxta consuetudinem
Patriæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

cretum CC. Trid. quo talia matrimonia irrita decernuntur. Et quamvis actio Sacramentalis, Sacra sit, non tamen ex eo talis est, quod fiat à Ministro consecrato (nam alias baptismus, à laico collatus Sacramentum non effert,) sed ex hoc, quod factio, quâ institutione Christi fit, Sacramentum, gratiæ sanctificantis practicè inductivum. Contrahentes autem peccare graviter, quando Sacramentum illud, conscientie culpæ gravis recipiunt, communis tenet: an autem in quantum sunt Ministri, seu illud conficiunt? variant Doctores. Non peccare graviter Ministrum, culpæ mortalis conscientiam, conficientem Sacramentum, nisi sit ad talem functionem specialiter consecratus, olim secutus sum, & nunc sentio, cum Thom. Sanchez. l. 2. hic D. 6. n. 4. Hinc quando Causus objicit, si contrahentes essent Ministri, duplex peccatum grave committerent, unum ministrando, alterum recipiendo Sacramentum; responderetur, id non procedere in dato casu; quia non ministrant ad hoc specialiter consecrati.

ARTICULUS II.

De matrimonio, in quantum est contractus.

363. Matrimonium sic acceptum, est contractus legitimus, quo contrahentes sibi mutuo constituunt jus suorum corporum ad usum conjugalem, seu proles generationem. Ex quo rectè sequitur, matrimonium celebrari posse, non tantum quâ Sacramentum, sed etiam quâ est contractus, absque consensu in copulam. Jus enim, & usus juris, distincta sunt; ergo & consensus in habendum, vel retinendum jus à consensu in usum juris; quod manifestum fit in Conjugibus, post consummatum matrimonium, Religionem validè professis, qui cum castitate solenniter professi, licet retinent jus mutuum suorum corporum ad usum conjugalem, quin per hoc consentiant in copulam. Ut porro contractus iste (qui humano modo, at inter homines celebratur) cum obligatione mutua, ritè fiat, sequitur. I. eum debere constare consensu mutuo cum repromissione, & acceptatione, signis externis per verba, vel

his æquivalentia, de præsentibus expressa, prout deduci potest ex his, quæ de Sponsalibus præmissa sunt. Quare non sufficit consensus merè internus; nec simulatus, & mendax ex dict. supr. sequitur. 2. eum debere esse inter personas jure habiles, nullo scilicet impedimento dirimente, constrictas, de quo in sequentibus titulis agendum erit. Potissimum, quod hic resolvendum venit, est, qualis esse debeat consensus, qui substantialiter pertinet ad valorem matrimonii.

§. I.

An valor matrimonii pendeat à consensu juxta consuetudinem Patrie?

De hoc agitur in c. de Franciar. b. t. 364. ubi quidam nobilem mulierem de Saxonia, lege Saxonum duxit in Uxorem; verum, quia non eisdem utuntur legibus Saxones, & Francigenæ, causatus est, quod eam non suâ, id est, Francorum lege, desponsaverat, vel acceperat, vel dotaverat: dimissaque illâ, aliam superduxit. Definivit super hoc sancta synodus, ut ille transgressor Evangelicæ legis subjiciatur poenitentiae, & à secunda conjugate separetur, ut ad priorem redire cogatur. Ex hoc textu sequitur, ad questionem propositam, dicendum negativè; cum expressè dicatur, à secunda conjugate separetur, & ad priorem redire cogatur, quam dimiserat, non obstante, quod eam non suâ lege desponsaverat. Quare not. I. semper; & apud omnes gentes, ad matrimonium celebrandum, quædam fuisse præscripta, ut substantialia; quædam verò solum ut accidentalia, nimirum pro solennitate, ut not. Gonzalez. in cit. c. 1. n. 18. quod etiam procedit de jure Canonico, ut videri potest in c. Aliter. 3. q. 5. de quo egimus supr. Hinc, licet solennitates legales non sint observandæ, ut actus substantialia; tamen servandæ sint; cum iustæ ac licitæ sint, ut pat. ex c. Raynutius, de Testam. ibi: jure Lambaro; & ideo, etiam S. Synodus Trid. Sess. 24. c. 1. de Reform. optat, ut, si quæ Provincia, aliis, ultra prædictas, laudabilibus consuetudinibus, & ceremoniis, hac in re, utantur, eas omnino retineant.

Not. 2.

365. Not. 2. Quando contrahentes sunt ex diversarum legum, vel consuetudinum Provinciis, in contractu, seu nuptiarum celebratione, habendam esse rationem loci, ubi matrimonium contrahitur, quando leges disponunt de rebus solum extrinsecè, ac non substantialiter requisitis in celebratione nuptiarum: si verò disponant de rebus, quæ exigunt executionem, post contractum matrimonium, idem regulariter dicendum veni- re, nisi contrahentes aliter convenerint. Et quamvis non liceat pacisci contra leges generales, L. *ius publicum. ff. de Pact.* & L. *Pacta, que, C. eod.* licet tamen contra beneficium legis, volentibus concessum. L. *Pacisci. ff. de Pactis*, & alibi; cum quis renuntiare possit beneficio legis, in sui favorem introducto. L. *penult. C. de Pact.* & L. *si Judex. ff. de Minor.* Ex hoc habetur, cur matrimonium Franci cum muliere Saxone, juxta leges Saxonie, non Francie, celebratum, validum, atque iustum pronunciatum sit? *Validum*, quia intervenit mutuus consensus, quo solo matrimonium substantialiter constat juxta c. *Cum apud. 23. b. t. ibi: cum sufficiat ad matrimonium solus consensus eorum, de quarum, quorumque conjunctionibus agitur*; & c. *sufficiat 27.* ubi Nicolaus Papa ad consulta Bulgarorum respondens, ait: *sufficiat secundum leges solus eorum consensus, de quorum conjunctionibus agitur; qui consensus, si in nuptiis solus forte defecerit, cetera omnia, etiam cum ipso coitu celebrata frustrantur.* Cum ergo inter istos consensus intercesserit, qui solus matrimonium facit, patet hos conjuges fuisse. *Iustum* verò seu legitimum, quia celebratum est juxta leges loci, in quo situm est.

366. Dices: matrimonium, in dato casu celebratum à Francigena contra consuetudinem, vel leges suæ patriæ, propterea fuisse approbatum, quòd nihil omiserit eorum, quæ consuetudo Franciæ substantialiter exigebat ad contractum nuptiarum; ex hoc autem non probari per cit. c. *de Francia*, & casum in eo contentum, quòd valor matrimonii non pendeat à consensu juxta consuetudinem, vel legem patriæ, quando consuetudo est legitime præscripta pro certis solennitatibus; cum per talem consuetudinem induci valeant

impedimenta etiam dirimentia matrimonium, ut constat ex c. *super eo, de Cognat. spir. c. Cum olim, de Cleric. conjugat. c. Quod dilecto, de Consang.*

Resp. nos aliud non velle in data su- 367. perius responsione, quàm valorem matrimonii non pendere à consensu, secundum consuetudinem Patriæ, quæ ibidem, ubi celebratur, viget, quoad certas solennitates matrimonio non substantiales, cuiusmodi sunt, dotis constitutio, &c. Cæterum, an consuetudo, vel lex aliqua Principum Laicorum, inducere, aut statuere possit quædam impedimenta matrimonium, vel impedientia, vel etiam dirimentia? inter AA. non convenit, ut videri potest apud Gonzalez in c. *1. de sponsal. n. 22.* de quo agemus infra *quæst. ult. p. 1.* Porro nullam in hoc casu (de quo agitur in c. *de Francia*) fuisse legitimam in Francia consuetudinem, vi cuius invalidè contraxisset Francus, non observatâ Franciæ consuetudine in ritu nuptiarum, ex consequenti patet, quòd matrimonium ejus validum agniti fuerit, ut dictum est.

Si dicas: in præsentī casu Uxor non 368. fuit dotata, juxta leges Franciæ; ergo in præsentī casu nullum fuit matrimonium; ergo licetè nobilis ille Francus aliam duxit; pat. conseq. Nam si matrimonium celebretur non dotata à prius muliere, juxta leges, non matrimonium, sed adulterium, seu fornicatio est, ut ait Evaristus Papa in c. *Aliter 30. q. 5.* & ideo etiam in c. *nullum 30. q. 5.* dicitur: *nullum sine dote fiat matrimonium.* Propter quæ non immeritò aliqui existimârunt, ad substantiam, essentiamque matrimonii, dotem desiderari.

Ante respons. notand. leges, & statu- 369. ta laicorum directè disponentia circa substantiam matrimonii inter fideles, inhibendo, vel impediendo, ubi Ecclesia non improbat, nec impedit, non valere; quia sic directè disponent de materia spectante ad Ecclesiam, qualis est substantia matrimonii fidelium, à Christo ad rationem Sacramenti elevata. Sic Barbosa in c. *1. de spons. n. 5.* & constabit amplius infra: dixi directè. Nam, an indirectè possint, inhabilitando aliquem ad validè contrahendum? v. g. sine consensu magistratus, vel cum certæ nationis persona,

ut extra Provinciam? non omnes conveniunt. Aliqui hoc concedunt consuetudini legitime præscriptæ à Laicis, & Clericis simul, si matrimonium (eà non observatà) cum scandalo fieret; ita Salas de legibus D. 19. q. 97. tr. 14. sect. 10. Alii hoc tribuunt soli consuetudini Laicorum legitime præscriptæ; ita Sanchez. l. 7. bic D. 4. n. 10. Alii autem omnino negant, hanc vim, omni consuetudini Laicorum; sic Innoc. in c. super eo, de Cognat. spirit. & alii: sed v. q. ult. p. 1. Idem posse Principem Laicum per leges suas, affirmant alii, alii negant, de quo agemus infra. Id porro ab Ecclesia, summoque Pontifice fieri posse, certum est, ut const. de impedimento Raptus, & clandestinitatis: quibus positus.

370. Resp. Constitutionem dotis non esse de substantia matrimonii. Et ideo gloss. in cit. c. nullum, apud Barbosam *ibid.* n. 1. ait: constitutionem dotis esse consilium, atque adeo sine dote posse matrimonium celebrari, dicitur L. ult. C. de Repudiis; quod etiam procedit de jure Canonico, ut habetur in c. per vestras. 7. de Donat. inter Vir: ubi Innoc. 3. dicit: *Viro, post cautionem, dandam esse dotem, ne occasione detente dotis separati conjuges adulterentur.*

Neque hoc probat c. Aliter. Plura enim inibi enumerat Evaristus, quorum defectu dicit matrimonium initum, *con-tubernium potius &c.* hoc enim non propterea dicit, quod in re matrimonium non esset, sed quod non esset *solemne*, & distinctum à concubinato, non vitioso (qualis est concubitus liber cum muliere, nec solemniter, nec minus solemniter ducta in Uxorem) sed olim permisso nimirum cum muliere, verè, sed minus solemniter ducta in Uxorem, ut exposuimus q. 1. p. 1.

§. 2.

An consensus contrahentium debeat simul existere?

371. Resp. ad matrimonium, nec quà contractus, nec quà Sacramentum est, requiri substantialiter Physicam, & realem coexistentiam mutui consensus contrahentium, sed sufficere solum moralem.

Ratio est, quia utrumque celebrari potest inter absentes per epistolam, Procuratorem &c. ex dict. Deinde Sacramentum stat, esto non omnes ejus partes existant actu & realiter, sed tantum moraliter, ut patet in Sacramento poenitentiae, ubi Sacramentum fit posità absolutione, perseverante solum habitualiter actibus poenitentis. Ita Communis.

Dices 1. cum Panormit. in c. dilectus, 372. de sponsal. uterque consensus complet contractum, & est causa traditionis, & acceptationis; ergo uterque simul debet existere. Deinde, de utriusque consensu constare debet Parocho, & Testibus, saltem ubi per Tridentinum non valent matrimonia clandestina; sed nisi uterque sit simul, hoc fieri non potest. Nam licet consensus per epistolam, vel Procuratorem præstetur, tamen, si interim à Principali fuisset revocatus, talis consensus non valeret, ut constat ex c. fin. de Procur. in 6. ibi: *sanè, si Procurator, antequam contraxerit, fuerit revocatus, contractum postmodum matrimonium ab eodem (licet tam ipse, quàm ea, cum qua contraxit, poenitus ignoraret) nullius momenti existit; cum consensus defuerit, sine quo firmitatem habere nequit.*

Resp. ut consensus compleat contractum, sufficere illius existentiam habitua-lem; sic, qui hodie donat Petro, & per epistolam eidem intimat donationem, donatio completur, quoad vim obligandi, & rationem contractus gratuito solum post epistolam, & donationem acceptatam, animo donandi in donante solum habitualiter perseverante, ut const. ex multis aliis; & ex ipso textu ex c. fin. Nam si consensus non fuisset revocatus, matrimonium valeret; & tamen solum moraliter tunc extitisset. Cæterum consensus contrahentium nec traditionem nec acceptationem causat Physicè, sed solum moraliter, idque ad summum. Nam traditio, & acceptatio re ipsa fit per ipsum consensum mutuum, quo quolibet alteri promittenti repromittit, ut dictum est supra; ergo nec isto titulo requiritur, utrumque simul existere realiter, & actu; sed sufficit, unum esse habitualiter, quando alter acceptat promissionem sibi factam, & repromittit.

Ad